

აფხაზთა

შოთა რუსთაველი — ანთონიასი ჟიჟრე იფსახეშვილი დაუს დეფენდაციუმ. იკატერინა
ინტენსივით ხუანდო იზეველიმ ბუნაწკადე.

ბნია იასბო, ფსრა სქემ აქრთუასი ბოქმა დუ — „აბჟას-ცია ზშიუ“ — ზვზ იხმ
ნუნაგდ იანსოიტი. ციმზაწის ილაშალაშოტ აშიშთეშქუსქუს რჭრე. „ეინეშრედჟა ისხმარ-
კეუ აგუახუარა ჭხთო, ნსკადე იხლთეილკაჟუ ალა, ანთონიასი წაკვი ბდა ვამლო აჭრე-
შოგარეი ნუნაგდ იზშიუ“ ჭია მარკს დხუნდიაჟილ ადუნეიტი დიტიკრატურა იალუკასშა
კლასიკატი რჭრეიშთაქუა ირხუნდიალჟუ ბბი, ხშირე ბაჯხატირს დულა ეიბოთოუ, აქრ-
თუასი ბოქმა.

ჟიტიინატიდა ახტს ზჯრეჟი ზკულტურეი ათოურბ იბეიანე იალარსუ აჟილარქუა ირხუნ-
ხმადლოუ — აქრთუა ჟილარ დურწიეიუ შოთა რუსთაველი. აჭინთქარ ეჭინს თამარ ლხან
ზრეიდრეკელახმაზ ქრთოილჟა ბოლიტიკალაგადე, ეკონომიკალაგადე, კულტურალაგადე
ალშარს ვაიშთაქუა ანამაზ ამთაზე აკუნ უი დანეუაზ, იჯეშთაქუაგადე ანიტრეილ.

XII-ტი აშიშთეშქუს ალაკამთაზე ქრთოილჟა აჭინთქარ დართ III ატიმდგადელოტი
აქელუდურა აფხუნე იშქეიკრედეიტი ამი დუ ზმაზ, ამშუნ ეიქუს იარკნე კასზია აუნდეი,
ჟარს იარკნე ჟიდეტინდეი ჭიალა იზემრხაზკურუს აჭინთქარს.

ქრთოილჟა იმანშიალანე აჯ-დუნეიკ რეჟარს იახეჟაზ აბოურალა, უი ამრადელარეი
ამრათაშარეი რჭრე ინსო აჟილარქუა ეკონომიკალუეი კულტურალუეი რეიტრეცარქუა ირთუნე
იკალუეიტი.

XI-XII-ტი აშიშთეშქუს რან ქრთოილჟა ეიბაშკალა აიაიარ ვაიშთაქუა იალარ-
შოზი, იარლასნე ანამატი მჩქუა რეზქარეი ირბოურანე ინარბანე იშთეიტი. არი,
ათოურბ აჭრე აქრთუასი რენესანს ჭია იზეშთოუ, შიშთეშქუს ინარეიჭანე იათნავეიტი,
ზანაწ იათნავეიტი ამრათაშარსბოტი ეგრეაჭრეტი არენესანს.

უბასუნ, ატილჟა ავეიოშო შიეწრეი აშით-კაკაჭრეი რთოურბტი ებახ აან, აჭე-
დალიზმ იანსაკამაჭიშთაზ, იკელუეიტი ეიგრედურე აქრთუა შიუჯრეი აჭილარსოჭრეი.
ურთ, აჟილარ რეიტრეცურა ჭარკრეიტი, აქრთუა ბეზშია უინახტოტი აშიუჯრე რეკადე
იჭრეშეშეგანე, ზდაჟამ ალა ეიტრეკანე იახდურქაიტი. ართ — მოსე ხანელი, სარგის თმე-
გელი, იან შოთაველი, ჩანრეხაძე კაკუნ.

აჭილარსოჭრე ეიჭარაკ დალკატიუმ — აქრთუასი ელლად ჭია იზეშთაზ, ეიგრედურე
გელათოტი აკადემია ანამგაჯე, იან ბეტრეიტი. აჭედალიზმ აშითრე-აკაკაჭრა ამთაზ ალიტე-
რატურეი აწარეი ზურალაშოტ აბიოგრა დრედუჯაჟეიტი ლაშოტრბაგწის ადუნეი ალასიკატი
დიტიკრატურა აკენი, „აბჟას-ცია ზშიუ“ ზვზ — შოთა რუსთაველი.

რუსთაველი ეიტარება ნათესავებს, გუმბინსტებს, ხუცვ დუბს. რუსთაველი იჯიტი იორო-
გინაღუ აქერთუატი ზემა. ახან იმთსუა, ანოეზიტი მუზიკა გუთღებს არტორია ზეღუთო
ახუცვ დუ იაკუძეებს. უი უამთლას ეილთიკაჲს რუსთაველი. ბაშთა იმჯიტი იასა:

„ზოეზიას ზქემენგე იდერებს, ადერას დუქუა უი რეიუსანგ“.

რუსთაველი ბაჲსტირანე იმან ანოეტი დუი ახუცვ დუი რგუამს. „ახეს-ცისა ზშიუ“ ზეკეკე-
იასა აორიგინალრეი, იასა ზდაჲსი ალას ანოეზიტი ეიჭრეკასეი რელა მაცრას აკუმი, უი ახმეღელ-
რასხეგე იასა ექუნარეღელიტ კრეზწახეგუა ატილასოტი ბრებღემქეაგე ჟიბაგე.

იდერე აქერთუატი ნეზლარტონიკ იოან ზეტრინი იბოეჲრას ჯელათრი აკადემია
ატილასოტი წასა „ახეს-ცისა ზშიუ“ ანუბაღარატი იასანდრეჲსუდ ჟეღებს.

ახს აუს ზღოჲ უი ამცარას აკუძემ. „ახეს-ცისა ზშიუ“ იასა აწაკე იზღახეჲსანგა ალას
აკურას ზაწარატი იასბოტი, აბესჲსი ინართანგე ატილასოტი დერრასა იასჯუასზ
რუსთაველი, აბერსენ ატილასოტის რსტინიტი მატრიალიზმ შინდრეჲსუდ.

რუსთაველი ისტრეჲსუა ირგულეჲ დიაღეკტიკატი ელემენტქეა აქღერბოტი უი
აჲიტიტი ამატრიალისტი — გერეკელიტ ეტესტი — იწასა ათემისა შინდრეჲსუდ.

რუსთაველი იჭრეგე ეინსულასა ზშიმ აწესრეჲსეი, ანუთიკარეჲსეი, შაქეგელასეი ანუტი
ღანრას შაქეგელასეი ახმ აისრეჲსეი რბრინტი ღანრას ამ დუ ამანდ იფხადოჲს. „ახეს-ცისა
ზშიუ“ აჭრე ჭასა იასბოტი იჲსელ-ინდელ ღანრას ირეზე-ზეღასანგ, იასჲსუაშაშა ატიემ
დუღეი, ამი, ამრეჲსეი რემანგ.

გულემქიასლას ბიეიბაბარეი, შიასა ზზემდრეჲსუა ახწარეი, შიარწიორასა აბასრეჲსეი,
აკურეჲსეი — ართ ზეგე იასინდრეღელ ჭრირანგ, წესრანგ იასრეჲსუდ რუსთაველი იჯემთაჭრე.
ას, რუსთაველი იბოემაჭრე აფსთასასა ანუთიკარეჲსეი იგერას ზშიმ რესეჲსუდ ღმრასტრიაჲს:

„აკუილ ფეშტას იჭრეჲსეი ამით უაფე კანდარ-აჯარ, ხას ხაე იჭრეჲსეი,
უბრი კაშიოტი, ატენხურას ჭიას აბჲსეჲსეი ღანრას ნაშითეოტი“.

რუსთაველი დეიგურდელიტ აფსბარას ამ დუ. უი ამკა ნტიეტიეიტი, აფსბარაჭრე
იჲსელ-ინდელ რეიტასრეჲსეი რემითრეი ზეზეღელრეიასა მხე დუღეჲსანგ აფხადოტი იასა:

„გუილ-კაჲსეი შიასუა ზემბო ზეგე კანდოტი, იასნემ ურთ აკე“.

ღანრასჲსეი უი იტიოტი აბას:

„უს ხალრეიტიასტი: „ბარას ამკა, ანდის მრას ბახიშრას აზე,
ჟიჯან ღაშრეჲსეი ბა ბახე იფრეჲსეი, ბრატხეგელეჲსეი უბართ აზე“.

იშრადრეჲსეი, რუსთაველი იბოემა ატრეზას — ტარეღელი, აფთანდელი, თინათინი, ნესტან-
ღარეჲსეი ამკა იაჭრეღელრეიტი, ურთ ამკა აფშტარეი ამი ირფინილელიტი.

„ახეს-ცისა ზშიუ“ ჯეჲსეი იწეიტი 750 შრეჲსეი ინარეიტიანგ. ანოემა, რღასტრეჲსეი
აბესჲსეი სხაჲრეიტი ჟიასეი იგულთიასუ, უბრი აჲსეი ამ დუ ამანდ იჲსელრეიტი, აბიგე
ღმრეჲსეი, ზეგე ზაჲრეზრეი აბითაწილასეი — რუსთაველი დუ იზე, გომერი, ატირდრეჲსეი,
ღანტი, ზეჲსეი რზე ეიფრეჲსეი კეღელრეიტი, იმინდრეჲსეი. „ინახეჲსეი ბაჲსეი“
ინრეიტი უი იჭრეჲსეი.

შირეჲსეი ახეს-ცისა აბი აზეჲსეი ამ წმეჲსეი რხეზრეჲსეი იასთან აბოტი
დუ იანდ არეჲსეი, ატარას, „იტეღელრეიტი აჲსეი რღასეი“ ჭიას ხმეღს ითანგ. აბოტი

რისთვის ანტიკონი I-ტი, რუსთაველი დიდიფსაზ იატამბაკუა, იგუამთაკუა დიზუფსიტი, ახა უეიზგე „არი უს წყურამ.“ ჭია რუსთაველი იიჯუზ აზე იმჭიარ იმუიტი იარა.

ფსრა ზქემ რუსთაველი იბოემა ურთ ხნემგუა-ჯენტიემგუა ამცა იალარბუღხმან, აძემუას დუ კურა იალარბუღხმან, ახა აღინმაწუციეი ამჩ ხუაქქუეი ეგდრეღემშუეიტი. ართ რეციგამშ-თანაანაქუა რეილკანარ უადაჯემ. არამანტიკატი ზოემა ზუჯ — რუსთაველი, იფილარბუღხმან, იდუნიეისუაფშორადა, ჭიარას იათახუეი, იციტიემენ არეკციონერცია-აჭედალდა.

უბრი აუნტი, თოურბ აფიბუნ აფილარ იზლარჭიო ალა, არეპრესისაქუა ირეხუანე, ზექურაჭუე ინიენმაზ შოთა რუსთაველი, აკრამთა ქერტიელა დალწნე, იზგუაგამაზ აქერთუა აფილარ რელა ათაფშორა იმამკუა, ბზია იბოზ იფსადგეღ ხარა დაუგანე დუჟან.

რუსთაველი აბას ქუნამგალა იზნუეონ იბოემა აფილარ ირზაიგუანე იანდუგაზ აზე, უი ანტიბიზმი, აკუმანიზმი, ახაწარეი, აბზიანარეი ახანარეიშურაზ აზე, აფეიგს ილზრეჭანე, ჭათერ ლექქუწანე დანდუგნაფიოზ აზე, იმშრე ლაშუეი იწარეი რზე, აიჯუნარა ამჩ დუ იამოე ანიჩნუეოზ აზე, ასხლასტიკა დანამაქუეოზ აზე.

აფილარ ეილერკაიტი აკენიტი შიანჯაჯ იმი იმშრე დუი, იბან აკუზარ, „აბჟას-ცია ზშიუ“ აქერთუატი აფა ზდაჯემ ზოეზილას ეიჭუნაკაიტი, იანარეიშორე აფილარ რცილასშია-რაქუეი რეგუთაქქუეი იზრეჭა-რზეღმანე.

აბრი აზოეზ ეინსეღმარა ზშიამ აფილარ რბზიანარა ზრეგუნუ რუსთაველი იბრეხცეი იარეი. უაჯემბაც ახამ ამოეზ „აბჟას-ცია ზშიუ“ აფილარ რჭუე, უაჯემბაც ახამ-აფშორე იმოეზ უი ზუჯ, იარა უბსწიოდა ტარიელი, ნესტან-დარეჯანი, ავთანდილი, თინათინი რეხამქუაგე.

აკენიტი ზოეტი აფილარი ეიმაღოეზ, აკეუზ. უბრი აუნტი აუზ რუსთაველი ანკვიზიცია ამხლას იანგარა ეგდზაღემშა, იზრეჩეღანა. უბრი აუნტი, აჭედალდა დიერეკე იმჯაფერეოზ ალაღტარტი უსურა იაზიემგეგუა, ამბატი ამთა იგაზ შიარწიოეტი ებამქაქუაგე ირეზ-ფემგეგუა, აქერთუა აფილარ აშიეშორქესქუა ირელამერქუა ეიქედერეიტი რეზშია, რეიტი კულაღტურა, აიანიეი ანაქუთრეი რეგაზეჭიარა. ტამერღანი შთან-აბანე რეიბამქაქუეი, აკუაურეი, არეღჭარეი ჭერხაწიტი ქუთარადა ირეღგანე, ათოურბ ლაშტარქუა ირელამერქუა, აქერთუა აფილარ რესე იაფწანე იანგეიტი ასრციალიზმ აეზხა აუნდა რმილათ რჭუამთა დუ — „აბჟას-ცია ზშიუ“.

„აბჟას-ცია ზშიუ“ აკე იეიფშორეკუა ისიარანე სანჯარელას იანარეიშორეიტი აბზიანარეი, აიჯუნარეი, ახაწარეი ირეხეიასე აფილარ რმოტიექუა. ახაწარა იცქამაღე აკოეზ, აბზიანარეი აიჯუნარეი აფსახურამ ბზანწე, უი ზდაჯემ მათახუეზ აფსთარა ანტიკეს დუქუა ანორეხმეგ-ძარაჭუე.

„აბჟას-ცია ზშიუ“ ანერსონაურქუა ირემოეზ იურელასშიარლამ აკუამჩ ზუჯდა, აფსეღქამან, აფშორან, აკუგერა, აკურაზარა. ურთ უას იმშრე, აფსთარეი აჟაარ რბზიანარა რელშორეიტი უაჯემბაც, უბსწიოდაგე ირელშორეიტი ალაღის რციემღარა, ირელშორეიტი ხამღელა-ფშორადა, ციშიარადა აქუთარეი აიანიეი.

„აბჟას-ცია ზშიუ“ აჭუე კრამჩხანაკოიტი ზატუ აქუწანე, იანჯა-რზეღმანე იანარეიშორე აფეიგს ღსახა. არი აბოეზიტი აფა აურაზოურეი იმჯაშარუა იალსუეიტი აფეიგს ეინსეღმარა იმამკუა ირანანე ბზია ღბარა.

ბაშის იჭაბომ რუსთაველი იბოკმა აღაკამთაჭრე:

„აჭიბნთქარ თუბის, უბრი თამარ, დჭარნხუბ ქარა ჯადრდ ღუღუაღა,
უი ღბუ ისუმრუბ სარა შისქუა, ეგდრეცმადამ ეიბრთშაღა,
გიშერ თანხუბ სს სჩერნიღა, კაღამს ისკრუბ ქერემინშაღა,
აფს ეიფშ იღუღოტი არნხუბრაქუა, ურთ ხაჭაუა უს ღემქაღა“.

„ანბეტი უს ბაშინანუ უი იმერდრუბ იარა იჯადას,
აძიე ბზია უი ღვიბაროუბ, აგდრთ ზეგდუ უახდ რეღემქას,
იასთა უასაგა იბუ იარნხუბატი ღერნხუბრასზე ღა დნარეღას,
უბრი აძიე ღებუ ირნხუბაფიხაიტი, იმუზიკას უი იასთა ხას“.

შინაფ აფსინელოგიატი გუთხარა აწანდ იაიბრეშუასეი რუსთაველი, ავთანდილ თინა-
თინ სიბრ დანღეღერწუბრთი იხუტრაქუა:

„არდეს უს დცოტი, ღნდურა იღმრამ, ახა იფაღამ, უს იუროუბ,
იშთანდ დხადეშუეტი, იბღა ღედხაღტ, ახა იმჯახე უი დცაღაროუბ,
იღადრდმ ნაუ იბუინაღურაშოტი, ახა უეიზგდუ უი იჩხაროუბ,
უი ღგუ აზუჭიან იარა იგუ ხრინოუბ, ბზიბარაზგდუ უი დღეზგუჭეროუბ“.

რუსთაველი იბოკმა აჭრე ფსრეჭამარღა იარეშუე აფჭიეს ღკუღამტი ამჩაკღლარა ალიტი-
რატურატი ტრადიციასეი შოტიბატი იღლადა ალირიკის რლიტირატურატი ტრადიციასეი
იბღარეიფშეტი რატიოუბ.

რუსთაველი იბოკმა იტი სტრეფასქუა რჭრე ავთანდილ ბზია იბბო თინათინ დანღეღ-
ეღერწუა ებიზოღე ატიე დანახსნიასო, იაიბრეშუეტი აბრი ეიხსეღდარა ზზემღერუა-
აბზიბარა:

„არდეს დგურაღ ნაუ დნღეღერწუეტი, იბუ-იგუ დასუა, იშოტიბა იფაიწოტი;
ბზიბარა უაჯ დარწიუეტი, იგუ არეშეჭოტი, იკუადანოტი.
ამჩა აფთა ნაუ იხასაფარ, ადგდღე უსუან იღაშინოტი.
ღეზტერწიასუაზ ნაუ ნაღეღერწა, უი იბუ იღაშინოტი, იხუღადანოტი“.

მამზარგდუ, აა ნესტან-ღარეჯან ღუსაღამ შიფუ აჭრე იღჭიბო:

„აფსრა საციბიბი, იბბან აკუზარ, სეფსე უნაბე უა იანდსწოტი,
უეზგდუ უგუბღლარა სს .ისწიხეტი, სარა სეუაჭრე უი უა იანსოტი.
ჭა ჭაიუეგარა სანახსეღლასე, სეხურა ახდა უაფა იხაღლოტი“.

აბრეფა იბგუათატიუბ, რუსთაველი ხაწი-ფჭიბისი რეიფარარა აწწატიე შრეჭეირგღელ:

„აჭიბნთქარს დუღააიტი უარა უეჭა, უბარ ანღა უს იჭამთოუბ,
უბრი იღეღმრეოტი აჭიბნთქარარა, ჭარგდუ უბრი ჭაქუშაჭათუბ,
მჩაშე ჭასბღა აჭიბნთქარარა ზნახაჭრ იაიუა ზეგდ აზუასოუბ,
იღაბზარგდუ იღაფსზარგდუ აღემ ღასბა უი აღემუბ!“

ართ ანღაღამიარა ღუქუა აბოკმაჭრე ხაწი-ფჭიბისი რბზიბარაჭრე მანარა იანსტასუსამ.
აიუზარკეი, ეშას აუაბაწარკეი, ხუანხარაკ ზღადამ, იტქაღე, აბზიბებბარკეი უჭა უბასუაქვიღა
ანარხა რემინღ იღეღმ ახაღა რბზიბებბარკეი რეიზგუკრეი რჭრეღე.

იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით. იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.

„აუ, იმ აუ, იმ დამეცხაო, იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.“

იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.

„უაუ, იმ აუ, იმ დამეცხაო, იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.“

„უბრ, არფის იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.“

ამომავალი ამ რეაქციებზე ახლა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები. ამომავალი ამ რეაქციებზე ახლა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.

არც უამთლა იანარეუშეიტი ფრიდონი, ტარიელი, ავთანდილი რეაქციები.

იქნება რეაქციები სხვადასხვა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.

უბრ, არფის იგუშთებზე სხვადასხვა რეაქციები იქნება არც ახლა და არც მოგვიანებით.

ამომავალი ამ რეაქციებზე ახლა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.

იქნება რეაქციები სხვადასხვა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.

არც უამთლა იანარეუშეიტი ფრიდონი, ტარიელი, ავთანდილი რეაქციები.

ამომავალი ამ რეაქციებზე ახლა რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.

„სინ რეაქციები, ანტიკონსტიტუციონალიზმი რეაქციები.“

რწაიზგანგ სს იასრეკუმონ, ქაიბაყუაჟუა ქანთეიბაწუნ,
სს სნაზგადოზ ბზა დსეშთუამეზტ, აიხე კიფეშ რშა უს იკასთიუნ,
ზეზრქუა ირზესმას, ახურჯან კიფეშ, იგაღგაღაჟუა რზრქუა ირზესქუან,
ზაიიგუა სნეიუაზ ზეგა ეზნე იცონ, სარა სეზბოზ რზრსციფიწიხუნა“.

აჭერხნცია რხწარა რუსთაველი აშის ანეიბაჟეიტი ამი ჭედა ამანე. უი აფსრა დანძიო-
მეზტ ბზანწე, იციფიღენ ალაღატრციეი აშისკეუნდაქუეი:

„უი დხწოჟუა აიბაშრაღე ზეგე ტაზ, იძეძო ჟაჟა იშინე“.

ზეგაჟე კიციფდღრეიტი რუსთაველი ითოჟრეზტი ქიხნა:

ხეგმიღე ბააფსლა ღუნეიქუზაარა აწკეს კიღაჟუბ ხეგმიზილა აფსრა.

ართ, რუსთაველი იაჟის გუღემწიასქუა, იზნემკუა იზნეტიემკუა აჭერთუა ჟიღარ რეჟ
არხაწანდან, აქეფარეი აიიარეი რეჟ აზეჭეო იენაწანდან.

რუსთაველი ჟაიმათლა კიღარეკოიტი ჭოჩმაღა კიფეშთემ კიბაშრატი-ტაკტიკატილა
არ ზეზეგე. მასს რაღაღა კიღოჟ არ რეღა აიბაშრა ალაღაჟე, იარა უბასწიჟა იზე იარხეოიტი
იეჭეკტიჟ აღშარაქუა ზეზრწიო, იჟიღელ აგეჟ ხეჭქუა რეზიგაჟე. აბარ, ურთ ირეიფეშოჟ
კიღესლაჩაქუაჟ რტიე აზეკეშრაჟე იშარბოჟ:

„არ რაღინე ქა იაჭთახდამ, არ მაჭთანე, იბზინე
ხეშოჟეჟე ქაზხოიტი; შიიიი ქანდიეჭქუაჟა, ამა ქნეჭქუაჟა ბნაღაჟე ქნეიეიფეშინე.
ქა ქნარეჭქუაჟა ჟაჟა აქაჭქუა, ჟა ქნარეღაგაბ იზეწიწინე.
ხას ჟა დანაბაბ ქარა ქნეშთოჟ, ზეღა ქაფსუა ქაღტრენწიასნე.“

სარა იბაანეიტი უბნი ქაჭეთ, ურთ რეღეღაჟაშა, ურთ რეჟაღარა;
უი აკეჟრეოჟუბ აღაჟე—ანრა, დარგაჟე ირეგემ უბას ღეღაჟარა;
უბრახე ქიშეიერ მადი ქარა, კეღაჭაღდღრეშთემ უბართ უბრა.
არ მაჭ იააგო ჟახე კიბაშრა, უბართ რეზხოიტი ჟაჟა დარა“.

რუსთაველი იჭერხნცია აგუამი ღეღაჟა ზეშოჟ, ზეგე კიციამეშუა კომანდიარციოჟუბ.

ჟამაშის იუბარატიე იფოჟუბ ქაჭეთიი აბა აფნე ფრიდონი, აჟთანდილი, ტარეილი
რეილაღიიარაჭრე აიბაშრა იანერეიიარაჟა აჟია ეჟეშქუა.

ართ ახე-კიბაშრა-ჭერხნცია ახწარა დე ადღრეოშოიტი ამი ხეაშქუა იანღრეტიართაზ
ქაჭეთიი აბა გეშთეღლა იაჟიღანე იანერეკაზ ამთაზე.

ხეგმიღაღა იაზეჟათატიჟუბ ართ, რუსთაველი იხეგ-ჭერხნცია, რეჟიღარაქუა რზე იხაღა-
ღინე რეჟაზარა ანაჟსანგეჟ ურთ იჟაიმათაძ, აგუამი დე ზემაზ კიბაშრინე, ზეღაღეღეღეღ-
ღინე იშეჟაზეგაჟე:

„ამაზ ინეჭქუაშოიტი არ დე რეღნე, აიღარა ზეგაზ—ურთ ირეშთარხხნე;
ტარეილ, ფრიდონ, ხას აჟთანდილ ზეგა ჟაიმათქუაჟუბ ინეიბეიფეშინე;
ურთ ირეღენ ფეშენაჟია ნეზქე აჟა ღეღაჟარა, ირციღა ღეღენ;
ხაჭია ზთანეჟ ურთ ახეგეგაჟე აფნა ინეიჟეიტი რზრეღეღეღეღ“.

არა ზეგაჟე რზრეს-ღია ზეშოჟ“ ზეგეზ დზეზნეიარა აზწარატიჟუა რზეღხაღარა არაღარა
მაღარა აჭეშ იზეზხეიოჟ, არა აგეჟარა ქნარეგარ ჟაღაოიტი რუსთაველი უსჟანტიი ამთაზე დზეღაღა

გოდერ დუნ ჭია, იარა დაგამხანატრიოტ იაშაზ ალაგად, ქერთიოდა აწიინა ირეიდებ
დრედაგეღანე ბზია იბიონ იოსადგადელ ხადედა-ფშადა ადაცა ირცინხინ ჭია.

აბესყა ქათერ აქუნე იზეფოუხეი აჟილარ რჭოტ რუსთაველი იხად? რუსთაველი იბერ-
ხაციეი ურთ რსახაქეი ფსრა რექეშეკა იზეფადახეი აქერთუა ჟილარ რზე?

რუსთაველი ზოქიხადა აიანრეშეიტი იჟილარ რეჟამი, ურთ რჭიხატი გუთაქეა,
რციალაშინაქეა.

რუსთაველი დქერთუან. ხადედა XII-XIII-ტი იშეშექეშეკა რზე ზხრეიდებკვლას
ქერთიოდა აჟინთქარხატი ზრეკრესს იარჭეიეტი უი იკინი დუ.

ართ ფსრა ზქემ რუსთაველი იბერხაცა — ქერთეოუბ. რუსთაველი ურთ ირელოეიწეტი
იჟილარ უაიმათ ირემაზ აგუამი ზედა, ურთ რქადაზ. აუშორა, აფშოდა, აკულატურა
ბეია, აგუდურა, ანატრიოტიზმი, ახაწარა — ართ აქერთუა ჟილარ ნახნატი ახერ ირემა
ჟაშეშეკეა. უბრი ალა ეიბეთეა, უბრი აცა რეჟუნებ რუსთაველი იბერხაცა.

აკადემიკ ბრასე, XII-ტი იშეშექეშეს ანტი იქერთუა კულატურა აღშარა დუ იამაზ
აარეშოა, ნასკად რუსთაველი, მისე ხონელი, სარკის თიკეედი რეხად ქათერ აქუნან
დაცაჟი, აბარ იჟუნ: „აიარეშეტიუბ აბესყა ი რეიგინალე ურთ რეშეშეკეი რეკე-
ზიტი ბახატინა ჟაშეი. არი ასახა მაჟანა თოურეხნე აახნოტი, იბბან აკუზარ, აბართ
აქეთაქეა ზეხად რაშინე ირეღელე აუა — ქერთუა ტერხანოეუბ“.*

აბესყა იკეშეთეოუ, აბესყა აქერთუა ჟილარ ირედაწილე, ირხაიკეოე აბეზია ატიემ
დგადე იბეჭეშეიარეშეტი. „აბეს-რცია ზეიუ“ — ახე იხარენე აწეხუნინდა აქერთუატი ზოქ-
მიუბ, ამილათტი სახაქეი აბერმაქეი რზოურადა უი იხატიო ტონდნე ილალოეტი
აღუნეი კლასიკატი ლიტერატურა.

აბესყა ისიარე, იდეადა იბეილე, აჟილარ ირხაიკეოე აბემა, ჭიანს იათხეუხეი,
ატიემ სიურეტიქეა ირეღხნე იზეფალომეტი, ნასკად უი აბანინიში ელდინიში რჭოფ-
შორა მანარაჭე იხანჭეიარეშეტი.

ქერთიოდა ჭრინ იარა ანტი თოურეხნე იანნე. „აბეს-რცია ზეიუ“ — იარა ამათხე
ირეიდებე იჟილარ აბესყა აბერეშეტი, თორეიანალე, ზდაუმი ქერთუატი ჯემთეა. რუსთა-
ველი ქათერ დუ აქუნან დაცაჟიონ აბეზიტი რჭოარა:

„ჟიეინრასადა ჯაჟიკ ზეზეზ უი ზოქის-ჭია დეზეიგედადემ,
იხე დეჟოტი, უი იეიუმე ილე აცია ჟახციარჭე დეზეიგედადემ;
აბიე იჟეიტი აკე, მა ჯბა, აკადე იაფსამ, ეიდჭიოდადემ,
ნას უიუმეორ „სა სტიე ეიდეჟი“ ჭია, გუჟის დმარხნოტი, ნე დეიითაწდემ.

ილე დერჯადე ჟიეინრასადა სსაქეა, ამარევიცია რეშეშეკა უბართქეა,
უბე ინალეოე აჟი ზოქეთეშარა, აკუდაქეა ურთქეა რეშეშეკა;
ურთ რეიუმეშეტიეტი ლაწეაჟ მარეიე, ირელოეშოა აკეჟეშედრქეა.
ამიარახ-დე ნამე რზარეჟამი, ურთ რეივადეტი ჟაჟა სსაქეა.

ახეტიიკადე ამია ბზიოუბ ახარა უჭია უბართქეა რჭო,
იარა უბანგადე ახრეობარეი ამშეგარეი უჭია აქელადა რჭო;

* Броссе, „Взгляд на историю и литературу Грузии“, Ж. М. Н. II. XI., стр. 286.

აბრი ეიფში აშოა დაარს იგუხსუოუბ, ცქაა ირფშიდხნუ აჯრქუა რჭუდ.
უი დბოეტრბ, კერბზწაზკრუა აკვ ზღემშოაზ ზუმთაქუა რჭუდ“.

აბესუაკ აბოეზია გუტრანკავრუაზ, გუბლეს იზმაზ რუსთაველი იღმთარბუე ტრბმ იღვიალა
ანეიმღესრან? ჭიარანს ათახრუეზი, მან.

რუსთაველი უამითალა იღრუნან აჟილარ რრჭრამითა აბრქამათრან — უი იაბზოუნანსეიტ
იაჟიანრანალა აბესუაკ იბეიანუ არტიამა, იღეკსიკა აბეიარა, აბოეზია აბუე ხან, ამუზიკა ზუელა
იაწოუ. რუსთაველი აჟოა აზუანარა რჭრწიანუან აჟილარ, აჟილანრგდუ უბანწიოუა იანმა უაჟირანან-
დაგდუ იარა იჭრრწიანუეიტ ეკლასსიკეტიუ, ზუანჩარა ზქემი აჟოა არტიამა, ენაგდ იღანჭრუბუე,
იგუუწაგოუ აჟიანრანალა აიჭრკააშა.

აბრანა დანრანჯარა ებთუშრეშეუა უაჯუ იგუაღანრმითან უაღოეიტ შოთა რუსთაველი აბოეზია
სიარ ზინდა იანაღარატიუ იუოუ გოარტი იაჟიანქუა: „არკამჭარა ათახრუბ, აბშრეჯუთაქ
ეიღამგარც აზუ, ანუ აქუითნუ იუაღარც აზუ, ასღოგ ზნუ იღრზაროუბ, ზნუ იხუმარუანაროუბ,
უაჟა იაღრუბანუანაროუბ ანოეორი, აბოეტრბ, იხრკეუე აფშრდარეი“.

აწაგე თბან ზმიოუ, ჭოარმაღაგდუ ისიირუ რუსთაველი იჭიღოასოჭიარტი აჭოარნიზმქეუი
ასენტიანრდაქეუი ირნბთუშეუეიტ აჟილარ რეუშრან დუ, ურთ აუშიაქუ აქრთუა ჟიღარ რნუ-
რბნშრეჯ იაღარღეიტ, ურთ რბნშრეჯტი გულაბტურან იანმაჯეიეტი ცრეფწიანხნუ იუაღრეიტ.

შოთა რუსთაველი ფესრა ზქემი წეინუ დეზმიოუ, იხმდ იანციაჟიო აქრთუა ჟიღარ რბმა-
ცარა რაკუმი. უი იხმდი-იფშრეი აფსუაა რაჟი იაღოუბ, უი იხმდი-იფშრეი რთბმით აჭიოეიტ
აფსუაა რჭოღაქლორ, იზბან აკუნარ, აფსუაა აქრთაქეუი ჟიეტიანტიბ აახეს ეშარალა ეიღრბ,
რთოურბტი რაზჟიო რკულაბტურატი ინტიერქსქეუი ეიღოუბ, ეიმაღოუბ.

იარა აბრეჟიგდუ აფსუაა რჭრე ღაკუწის აჟიბჟნუ ირჭიოეიტ შოთა რუსთაველი ითბმითა.

„აბჟას-ცია ზშიოუ“ იაღოუ აჭერხაწა ტარეილ ისხან აფსუაა რჭრე აბშრეჯი, აგუზჯუღარეი,
ახაწარეი ირბზჭიანუ იუაღრეიტ. ბაშთა ირჭიადამ აჟილარ რჭრე: „აბრი ატარიალ დეიფშრუბ“,
„უნან, სიკუნშთანდაზ, ატარიალ დეშრფაეიფშრუ“, „ატარიალ ეიფშრ დეიბეტარუა“, „ატარიალ
ეიფშრ დტარტარუა“, „ატარიალ ეიფშრ დეიკუაფხან“, „ატარიალ ეიფშრ დეშრშიორდა“ ჭია უბ.
ეკღერთგდუ. არი, ჭარა, აფსუაა ჭჭრე აწანაკრეუეიტ აჭათერქეუწარა, ანზუაფბეიტ, უაჯუ დეზ-
ჭრეუფშრეშთა აბზიარა, ზღაჟამ ახმდი-იფშრეი.

აფსუაა იანმა უაჟირანანდაგდუ ირბოუბ აბრი ეიფშრ აწას: ათარცია ჭათერქეუწარას იფხმადანუ
რბნმდ რშიოეიტ რაბზუნდაცია, რხარცია ეშარალა ირზაიგოოუ, რეუარცია უბან ეკღერთგდუ ჟიბაჯუკ-
არაჟა სიარის იუფხმადარტიუ იუოუ უბრი აუბ, ზეხმდ რშიო რაბზუნდაცეიო რხარცია რეუტრ-
ხუციეი აჭათერ რქეუწარა, რბზიანბარა იაზჭიანუ ეიჭარაკგდუ ტარიალ ჭია ხმდეს ირერთოეიტ.
აბრი ახმდ იაღოუბ აიჯუნარა, აგუტხურა, აჟრან-ციაარა, აიზაიგოურა.

ჭარა ჭეკუ იანაკოეიტ არი აჭაკე ჟიღარ რჭრე რუსთაველი იჭერხარციეი აბოემა „აბჟას-ცია
ზშიოუ“ რუნტი იაღარანგალტი ჭია, ხანგდუ უი იანანრეუშრეუეიტ ჭია აჟილარ შოაჟა რნუ-რთესუ
იაღკუღანუ, ბზია იბანუ, ჭათერ დუ რქეუწანუ რუსთაველი აბოეიეი უი იაღოუ აჭერხარციეი
ირბზუაფშრუაზ.

ბაშთა იჭიადამ აბოემაჭრე:

„ტარეილ იბახუ უაჟა ირჭიონ, აბრი უაღნუ რხაზუ ირფხმადონ“.

ავსუას რჭუგაღ იფოუბ რუსთაველი იბოემა იალოუ ახაციო აქისეი რუნდქუა ირხარ-
შოალაო. ღასსუ-ღასსე ირჭიოიო ბართ ახდქუა — ტარიალ (ტარიელ), თანდელ, ავთანდილ
(ავთანდილ), რუსთან, არუსთან, სთან (რესტეკან, რესტან), იარა უბასწოღა აფეჭეს ხდო
თინათ, თინა (თინათინ), დარჯა (დარჯან). ნსკგე უარჯა-შოარჯა იანდოტეო ეფოუბ ახწა
ხდო დარჯანა, იუაღა უი დარჯან იანდოტეიასარ.

ჭიარას იათახუეი, ავსუას რჭუგაღ იფოუბ ფსრა ზქუმი აბოემა „აბჟას-ღის ზშიუ“ ზვზ
აგენი დუ შოთა იხდოგე. შოთა — შათა.

აქაქუა რთოშო ავსუას რჭუგაღ, რუსთაველი იბოემა ანუ ეიფოშ, აციგარა იანკეუ
იბოეჭიოუბ. უბასღა აქაქუა ჭია ირეფხეოიო, იჭარამუ, იციგაქეუ აუას. ავსუას ირჭიოიო:
„ურთ აქაქუა“, „აქაქა ურზოოუბ“, „აქაქა ურზუხაიო“, „აქაქა უქურბლასიო“ უბას
იწაგაგე. ჭიარას იათახუეი, იარა აჟის — აქაქა ახათეი იაწინავრუეი ავსუას რლექსიო
იადლოეიო რუსთაველი იენტიო.

აბას ეიფოშ იანაიკეუარეი, აბას ეიფოშ რუსთაველი იგუბლარ ავსუა ჟიღარ ირეშოეი
ზამინაღა იანირეშოიო ავსუა შიეურე, ხუნუტ აბაჟობა, ქართ, რუსთაველი ითოურებო
იუბილეი ატრიბუნა დექუგელანდ დანცოჟიოზ: „შოთა იაჟოაქუა გუშოტეგას იჭამოუბ, ჭეუ ითენ-
წიომ, იჭაგუაქაოუბ. უი ენაგე ჭიე-ჭანშოუჯ დანცუბ, ჭიათენსა იაშინა ჭიეოუბ“.

აჟოაქუა „აბჟას-ღის ზშიუ“ ავსუას ბეშინაღა იათაგარა აწიბუაღა. „აქერთუა ზოეზიარტი ჟის-
ჯემთაქუა დარა შოუაწიოეო რეოთაგარა ითეშოეუ, უი ზანათს იბოეუ აბოეტრისაგე შოამინამ-
ზარ რეში აქუხომ“ — ჭია იჯუეიო ანრექესსორ კ. კეკელიძე, აბი აუს აუადარა აბეუათო.

არა ანრექესსორ დზენცოჟიო აუადარა, ჭიარას იათახუეი, ჭეღაღა ეიჭარაკეო
რუსთაველი იტკისტ იათაგარა აუბ იბზენსტიო.

„აბჟას-ღის ზშიუ“ ავსუაღა ეითაგოუბ. აურესიეი, ნას ეკაგერთ აბეშინაქუეი რანა
„აბჟას-ღის ზშიუ“ იათაგარაჭუე აფეშინარა უამთაქუა იფაზ გუცარაკეუბ. უი აუსურა აუადარ-
რექუა იამაზ იმინშოაღანდ რთოფ იქუწინოეიო აქერთშიეი ავსუაიო რეიზურანა აბოეურაღა.

აქერთუარტი ზოემა სიორ ავსუაღა ეითეიგეიო ავსუნდ ჟიღარ რბოეტ დეშმიოტ გუღია.
ხეშოქუსა ინარეიჭანდ დანდოეჭიანდ აუს აზიუნ გუღია „აბჟას-ღის ზშიუ“ იათაგარა. უაი-
მაღა ავსუა ბეშინაღა, აქერთუა ბეშინაღა ალიტერატურეი რდგარა აბოეურაღა, აბოეტ გუღია
ეითეიგეიო „აბჟას-ღის ზშიუ“ ავსუა ბეშინაღა.

დ. გუღია ავსუაღა ეითეიგეიო „აბჟას-ღის ზშიუ“ აქერთუარტი რიგინაღ იანაიკეუოუბ,
ნსკგე იარა უბასწოღა იბერძქუა იანოეიო ჟიფ-ჟიხუთანდ ეილო რუსთაველი იაჟიენარაღა
აშოაგა — აშორ.

ღარანაღ გუახუს იუწინდ იგუათატიოუბ, დეშმიოტ გუღია იუსურაჭუე აკადემიკ სიმონ
ჯანაშიეი ადოცენტ ქეთო ლომთათიძეი ანტრარარ ირთაზ.

ავსუას იჭაუიო აგენიოტი აქერთუა ზოემა უამთაღა ეითაგანდ, ჭისტიე ბეშინაღა ჭიე-
ხარატიე.

„აბჟას-ღის ზშიუ“ ავსუაღა ათეურა კრეწინავრუა კულატიურარტი ხთესრეუბ ავსუნტიო
აჟაჟიღარ რფსთაზარაჭუე.

არა აჭაკო ზენბა ეადურეკა იაჭინარბოიო ასოვეტ შინა აშოთა აზუწიღა ავსუნტიო
აჟაჟიღარ აბესუაჯ აკულატიურარტი ლშოარაქუა ირეშოეუ. ლენინი სტალინი რზარტიეი, ასოვეტო

ეიჭაბურკი რაგადი იჭაბთა აუსურკი აწარკი რზინ, ურთ რაკუძოუბ იზებზოურთუ აფსნუ
კონომიკალური კულტურულური ამითრასაკატრა.

შედეგსუ ჯაფა ასოვეტ შინა აფასანს იაღრმინანუ, აქერთუა ჟილარ რეცხენანს აბოურ-
რალა, აფსნუტიი აჯაჟილარ ირეღღერშეიტი აუსქუჭრინარ ღუქუა სსოციალისტი რეჯლანს
აუსსექქუა ზეგაღ რჭრუ.

ასოვეტ შინა აფასანს აჯრა, აფხმარა ზღერუაზი აწარა ზმინი აფსუას რჭრუ აბიჯუ-
ჯეჯა რაკუნ იუაზ.

1913-ტიი აშოქქუსსუ, აკადემია ნაუკ ათოურტ-ფილოლოგიტი უეშა აილარია რჭრუ
ნ. ა. მარკ იჭინი: „აუუა სანნი, არახა სანდიქუღამაზ ალამთალა სუღბიზსაჟ ათუ-
ფანტიი აფსუა ინტელექციონია რჭრუ სუან. ურთ აფსუას აქალქა ზეგაღ აჭრუ აბიჯუ-ჯეჯა
რამქეღღარანსაზ იანსინიან უაჯ ღუაზიზტი“.*

ასოვეტ შინა აფსუაიუთუი აფსნუ იგულაიტი, აჟილარ გუგ-ფისგ ალა რემაწ ზუა, აკომ-
შინიზი ღუ ამაწ ზუა ქსოვეტი ინტელექციონია რჭრუ.

ჭეღალა უაჟი იაჭხეზი აჟიმოქქუს აჯრუქალა, აჯრა ბერია ინახკარა აბოურანსა,
აფსნუტიი აჯაჟილარ ირეღღერშეიტი აუსქუჭრინარ ღუქუა, იცუა-შიუა იშთარქიტი აკახიტი-
ლიზი აბურჭურუნი ნაციონალისტი თჯრახქუა, იღერღუღუიტი ქერთტიღურთუ აფსნუი აჯაჟი-
ლარ რსტალინიტი ეიჯზარა, რზიიეიბარა, იწაგა გუხუტიიეიბარა იღერჭრეიტი ფორმალა
იმილათიუ იწანაკურალა ისოციალისტიუ რკულატიურა.

აფსუა ჟილარ რჩრალაღერსუეეიტი ეშარალა ირზეუთუ აქერთქეეი აურეს ჟილარი რკულა-
ტიურატი რჭრამთა ღუქუა.

აფსუა ჟილარ აკულატიურატი ღმინარა აიმილქუა რზანარტიტი აქერთუა ალქაიტი აშთალა
იგაწოთუ აფსუატი ალქაიტი რჭრუ.

აფსუა ჟილარ მარკსიზმი-ლენინიზმი აკლასიციონ რჯემთაქუა, სტალინი ღუ ინახკარალა
იჯუ „გგბ(ბ) ათოურტ იაზზოურკაჭრუ აკურს“, ეშარალა იაჭზოურთუ აჟილარქეეი აღურეიტი
ლიტერატურეი რკლასიციონა — ბუშოკინი, ტალსტიი, გორკი, ტეგეაიტი, შოქინიტი, შოქინიტი,
წიკეთელი უბან ეგაღრთაღ რჯემთაქუა რხტიე ბეზშისალა იაფხმლიტი.

აურეს ჟილარ ღუ აჟიტიიტი რკენიტი ბაჟა—„იგორ ირ ირეხეაჟუ აჟი“ აფს-
შისალა ეითაგოუბ.

იღურე ისხმარკეუ აფსუატი ლიტერატურა იამოთ ალშარაქუა. აფსუა ლიტერატურა
რალხმას იმაქეზერეღღაზ ღერმიტი გუღია იხმდ ხარა ინახეიტი. აფსუა შიუუჯუ რჭრინა იუან
მანსქეღერი, ღუეარს კუწნიეი, ბარატ შენქუბეი, ქააზემ-აგუშანი უბან ეგაღრთი რეხმქუა
ირღერსუ იუღრეიტი. ბატი აქეუბ ააშთამქუა ზეფსთანარა იაღწიზ აბახტიარა ზმიოთ აფსუა
ბოვეტი იუა კოღინია იხმდ.

ჭეღურღ ღუ იზინიბარალეი იგუბღარალეი ზეუ თიუ, ღენინი სტალინი რზარტიი აადა-
შითუ. აფსუა შიუუჯრია იგუშთეკოთუ აშთა აზერეხიტი ქსოციალისტიი ფსადგაღ ღუ, ურთ
ქააგა რსოურსუ ღაღოუბ, გუგალა აშთა იზერეხიტი ბზინ ააბო, იჭაზგუაგადოთუ აჯრა
სტალინი ღუ.

აფსუა ლიტერატურა იაღშარა ბზინუ იფხმადტიუბ უაჟი აბეჯა აფსუა ბოვეტიი
რჩრალა ურესშისალა მისკა ითუწი, ქერთშისალა ქართ ითუწი. აფსნუ ასოვეტ შინა

* აღად. ნ. ა. მარკ, „О языке и истории абхазов“, стр. 56, 1938.

შაქეგლდრეიფთეი შიქეჩეს-ჯაფის ასეწის ამშინების ან, ჟის-შოქეს რდს ვსეშქეს, ზეჭეს მსჭე, აფსუს ტკატ იქუნარგდრეიფ ვილიამ შიქესბინი იიჯეზ სტრკელია დუ—„ოტელდო“. არი დარს იქუნარგდრეიფ, იქუნარბოტი აფსუს ჟილარ რკულდრეიფ იანქს-სეღდს ანშოეიბ-ნათას, აკუნეტიბდის ვამათქა შინამე. ასტენსტე უი იანეაფშოტ დარს გუნეს დუს იუარწეიტი.

1937-ტი ი შოქესსე სოვეტი ჟილარ დუ იშინეიბაკეუ შინეიბინე იქაფდრეიფიტი რუსთაველი იუბილიე—„ანდეს-ნოს ვშიე“ ჯეუიფთეი 750 შოქესსე აწის. სისრ ზეგეღე აჭრე იქასუსე იუბილიეიტი შინეიბინე დექე რანს ქსუსდგეღე იქუნარ აჟილარქეა დრჯაგეღე იქდრეიფიტი რსტალინიტი ეშის აბინე დუ ქსარგე იშინეიბინე.

სოვეტი ჟილარ რზე რუსთაველი იბემა აჟილიტი აკულდრეიფ იათორე-ლიტერატურის ბაჟანე მარს იუამ, ურთ რზე უი იკუშინეიბი, ქს-სტალინიტი ებინ დუ კრჯანს იანარშინამე, იანეზეიბი ვიქსინიტი ჯეშინეიბი. არი ანეიბინე იანეიბინე აუატივის რქამბე ვამათქა: აბინარბი, აიჯინარბი, აჟილარქეა რქამბე, აბალიტიბინი, აუსდგეღე ადრის რქიმიდრეიფი სოვეტიტი უაჯე იმარაღე-ბალიტიბიტი სტრესინე იქამბე ვაშინე იუარწეიტი.

ბინი ანეიბინე სოვალისტიტი ებინ ანტი იჟილარ რუსთაველი იბემა ქედდს ილარ-საიკეიფი, ბინი იბინეიბი.

ქსინე აქეღე-შოქესსე ადგამინე, აუატივის ირეიბინე, ირეიბინე აიღვალქეა აბეს-ეკ უამაშინე ირეიბინე აშინ რხეზეიბი შინე რუსთაველი აკემშინიბი აბინარს იბე ეიქსეღე იანქს-სეღდს იქსტესალსტი, იბინ აკუნარ, აბინე შინე იდუბინე აქარ, უბინ აქარ დღე-შინეტი აქინი.

ამბინეიბინე აქაფე ფსეციგაქეა ადუნეიტი ეიბინე მცურს სდრტილრეიფიტი. ადუნეიტი ლიტერატურა აქსინიკ დექეა—გემეი, დანტი, შიქესბინი, ვოლდრეიფი, გილიტი რტილქეა აბინე იანეიბინე.

აკბილიტი რტილქეა რქე აჟილარქეა ამბინეიბინე ეიბინე ასსე ეინერქსინე იანარსეიფი, ადრეი მამიქესინე აქაქე დუბინე იანეიბინე ამბინე იანეიბინე ანეიბინე, შიქეს-ქესსე აუატივის იდრქინეიბინე სდესმე აკულდრეიფის თინეიბინე ანეიბინე, ურთ აშინე, —სოვეტი ეიღვდს იქუნარ აჟილარქეა რზე იქეიბინე, ნანე დუ რემეიბინე, ურთ რეუ აბინე, რეუ აბინე იდრეიბინე აფსინარსე ქრე—აკემშინიბი აბინე დუბინე.

არი ზეგეღე ზქსე ქსოვეტიტი ეიბინე აბალიტიბიტი უშინე აუბ, არი ზეგეღე იქსეიბინე ქეინი ლარა—იქსეიბინე, ბინე იანეიბინე ქს-სტალინი დუ.

მიხე დედა

აუბ,
მარტი 1941